

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/38952,Ogolnopolska-konferencja-naukowa-Ksieza-dla-wladzy-grozni-Duchowni-wspolpracujac.html>
02.03.2026, 01:36

Strona znajduje się w archiwum.

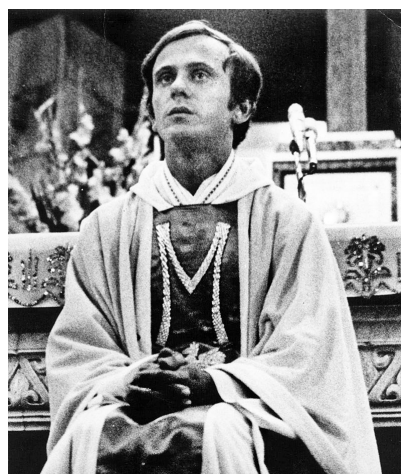

Ogólnopolska konferencja naukowa „Księża dla władzy groźni. Duchowni współpracujący z opozycją (1976-1989) - Warszawa, 15-16 listopada 2017

- Z całego XIX wieku można długo wymieniać kapłanów, którzy służyli Bogu i Ojczyźnie. Podobnie w XX wieku. Kościół w Polsce zawsze był z narodem. Miało to swoją cenę - mówił prezes Instytutu Pamięci Narodowej dr Jarosław Szarek otwierając w stołecznym Przystanku Historia ogólnopolską konferencję naukową: „Księża dla władzy groźni. Duchowni współpracujący z opozycją (1976-1989)”.

15.11.2017

Prezes IPN zwrócił uwagę na wielką rolę, jaką w dziejach Polski odegrali prymas Stefan Wyszyński, papież Jan Paweł II i ks. Jerzy Popiełuszko - wszyscy są dziś symbolami niezłomnej służby Bogu, Kościołowi i Ojczyźnie. Trzeci z wymienionych - kapelan „Solidarności” ks. Popiełuszko zginął męczeńską śmiercią z rąk funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa w 1984 r.

- Naszą powinnością jest też ustalenie wszelkich okoliczności tragicznej śmierci ks. Sylwestra Zycha i ks. Stanisława Suchowolca - dodał dr Szarek. Obaj kapłani wspierający „Solidarność” byli inwigilowani przez SB; zginęli w 1989 r. w niewyjaśnionych dotąd okolicznościach.

Sprawa tajemniczych śmierci duchownych w okresie PRL, w tym księży Suchowolca i Zycha, jest

elementem postępowania IPN w sprawie istnienia zbrodniczych struktur w dawnym MSW w latach 1956-89, którym przypisuje się m.in. zamachy na duchownych i działaczy opozycji antykomunistycznej. W śledztwie tym badanych jest 46 wątków, w tym także sprawa śmierci błogosławionego ks. Popiełuszki.

Celem dwudniowej konferencji, zorganizowanej przez Biuro Badań Historycznych IPN w ramach Centralnego Projektu Badawczego IPN „Władze komunistyczne wobec Kościołów i związków wyznaniowych 1944-1989”, jest przedstawienie sytuacji księży współpracujących z opozycją w latach 1976-1989. Chodzi o duchownych współpracujących nie tylko z „Solidarnością” i organizacjami o charakterze politycznym, takim jak KOR czy KPN, ale również ze środowiskami lokalnymi, przeciwstawiającymi się na różne sposoby władzom PRL.

Skomplikowana sytuacja duchownych, których komunistyczne władze nazywały „księżmi negatywnymi” wynikała z faktu, że nie tylko dygnitarze partyjni oceniali ich działalność w negatywny sposób, ale zdarzało się również, iż czynili tak ich kościelni zwierzchnicy czy też inni duchowi pracujący w tej samej diecezji.

Jak przypomniał dr Rafał Łatka z BBH IPN, autor referatu „Episkopat wobec współpracy duchowieństwa z opozycją solidarnościową 1980-1989”, władze komunistyczne traktowały zaangażowanie księży w działalność opozycji jako m.in. jeden z wygodnych pretekstów przeniesienia pielgrzymki papieża do Polski z 1982 roku na 1983 rok. – Wtedy wzrósł nacisk Episkopatu na duchownych, którzy jasno wskazywali, że priorytetem jest wizyta Ojca Świętego w Ojczyźnie – tłumaczył historyk.

IPN/KAI

PROGRAM KONFERENCJI

Księża dla władzy groźni. Duchowni współpracujący z opozycją (1976-1989)

Centrum Edykacyjne IPN im. Janusza Kurtyki „Przystanek Historia”
Warszawa, ul. Marszałkowska 21/25

15 listopada

10.00-10.20

- Otwarcie konferencji – dr Jarosław Szarek Prezes IPN

Panel I: *Biskupi wobec współpracy księży z opozycją*

10.20-12.40

- 10.20-10.40
Dr Michał Białkowski (UMK), *Episkopat Polski wobec współpracy duchowieństwa z opozycją przedsierpniową*
- 10.40-11.00
Dr Rafał Łatka (IPN), *Episkopat Polski wobec współpracy duchowieństwa z opozycją solidarnościową 1980-1989*

- 11.00-11.20
Dr hab. Paweł Skibiński (UW), *Stosunek kard. Karola Wojtyły względem opozycji (1976-1978)*
- 11.20-11.40
Dr hab. Sabina Bober (KUL), *Biskup Ignacy Tokarczuk a opozycja*
- 11.40-12.00
Dr Milena Kindziuk (UKSW), *Współpraca ks. Jerzego Popiełuszki z opozycją w oczach prymasa Józefa Glempa. Przyczyny konfliktu*
- 12.00-12.40 dyskusja
- 12.40-13.00 przerwa kawowa

Panel II: Portrety zbiorowe

Cz. I

13.00-14.30

- 13.00-13.20
Dr hab. Dominik Zamiatła prof. UKSW, *Współpraca zakonników z opozycją 1976-1989*
- 13.20-13.40
Dr Dominik Pick (Centrum Badań Historycznych PAN w Berlinie), *Stosunek katolickich duchownych na emigracji w RFN do „Solidarności” i kraju*
- 13.40-14.00
Jakub Gołębiowski (IPN), *Służba Bezpieczeństwa wobec księży archidiecezji warszawskiej w latach 1976-1985*
- 14.00-14.30 dyskusja
- 14.30-15.30 przerwa

Cz. II

15.30-17.00

- 15.30-15.50
Dr Zbigniew Bereszyński, (Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu), *Byli z nami w najtrudniejszym czasie. Kapłani i środowiska opozycyjne w województwie opolskim w latach 1980-1989*
- 15.50-16.10
Dr Marcin Wałdoch (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy), *Księża w procesie politycznej integracji opozycji demokratycznej w Chojnicach w latach 1983-1989*
- 16.10-16.30
Wiesław Kaczmarczyk (Archiwum IPN), *Zasady rejestrowania duchowieństwa w ewidencji operacyjnej organów bezpieczeństwa państwa*
- 16.30-17.00 dyskusja
- 17.00-17.20 przerwa kawowa

Panel III: Parafie „niezłomne”

17.20-19.10

- 17.20-17.40
Dr Daniel Gucewicz (IPN Gdańsk), *W cieniu Komitetu Wojewódzkiego. „Wroga” działalność księży pallotynów z kościoła św. Elżbiety w Gdańsku przełomu lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych*

XX wieku

- 17.40-18.00

Dr Michał Siedziako (IPN Szczecin), *Kościół pw. św. Andrzeja Boboli w Szczecinie – oaza opozycji antykomunistycznej w latach PRL*

- 18.00-18.20

Dr Zbigniew Stanuch (IPN Szczecin), *Sanktuarium Najświętszego Serca Pana Jezusa w Szczecinie jako miejsce eucharystycznych spotkań duchowieństwa i środowisk opozycyjnych w latach osiemdziesiątych XX wieku*

- 18.20-19.00 dyskusja

- 19.00 zamknięcie pierwszego dnia konferencji

16 listopada

Panel I: *Duszpasterstwa*

10.00-12.00

- 10.00-10.20

Dr Sebastian Kaniewski (IPN Szczecin, WSH TWP), *Duszpasterstwo środowisk akademickich w Szczecinie w latach 1976-1989*

- 10.20-10.40

Dr hab. Leszek Zygmunt (Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Ciechanowie), *O. Honoriusz Kowalczyk i o. Tomasz Aleksiewicz – duszpasterze młodzieży akademickiej i kapelani poznańskiej opozycji*

- 10.40-11.00

Mateusz Szłapka (IH UAM), *Duszpasterze akademicy miasta Poznania w relacjach z lokalnymi działaczami opozycji w latach 1976-1989*

- 11.00-11.20

Dr Bogusław Wójcik (IPN Rzeszów), *Główne ośrodki Duszpasterstwa Rolników oraz ich animatorzy w diecezji przemyskiej w latach 1982-1989*

- 11.20-12.00 dyskusja

- 12.00- 12.20 przerwa kawowa

Panel II: *Sylwetki*

12.20-14.20

Cz. I

- 12.20-12.40

Dr hab. Elżbieta Wojcieszek (IPN Poznań), *O. Czesław Białek TJ – duchowny niezłomny,*

- 12.40-13.00

Dr hab. Rafał Reczek (IPN Poznań), *Ksiądz Eugeniusz Jankiewicz – przykład kapłana niepokornego*

- 13.00-13.20

Dr Marek Kozłowski (PTH Oddział w Kaliszu) *Ks. Stefan Dzierżek TJ (1913-2005) – przyjaciel „Solidarności” kaliskiej*

- 13.20-13.40

Marcin Tunak (UAM), *Ks. Antoni Łassa. Działalność opozycyjna dziekana dekanatu konińskiego w latach 1978-1981*

- 13.40-14.20 dyskusja
- 14.20-15.00 przerwa obiadowa

Cz. II

15.00-17.00

- 15.00-15.20
Dr Dorota Gałaszewska-Chilczuk (Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych), „Czwarty po ks. Popiełuszcze”. Ks. Jan Sikorski – duszpasterz wykluczonych
- 15.20-15.40
Dr Łucja Marek (IPN Kraków) *Kazimierz Jancarz – duszpasterz i twórca mistrzejowickiego ośrodka niezależności i solidarności społecznej*
- 15.40-16.00
Ks. prof. dr hab. Stanisław Nabywaniec (URz), ks. dr Jan Rogula (Szkoła Podstawowa w Rzeczpolu), *Wyświęcony dla Boga i podkarpackiej „Solidarności” – ks. Eugeniusz Dryniak*
- 16.00-16.20
Dr Bogusław Tracz (IPN Katowice), *Niepokorny redemptorysta. Ojciec Jan Siemiński (1933-2004)*
- 16.20-17.00 dyskusja
- 17.00-17.20 przerwa kawowa

Cz. III

17.20-19.40

- 17.20-17.40
Dr hab. Krzysztof Sychowicz (IPN Białystok), *Ks. Jerzy Zawadzki – opiekun suwalskiej „Solidarności”*
- 17.40-18.00
Dr Krzysztof Osiński (IPN Bydgoszcz), *Ks. Józef Kutermak – kapelan bydgoskiej „Solidarności”*
- 18.00-18.20
Tomasz Chojnacki (KUL), *Sposoby walki z opozycyjną działalnością duchownych na przykładzie działań wobec ks. Romana Kotlarza*
- 18.20-18.40
Dr Ewa Rzeczkowska (KUL), *„Nielegalny proboszcz”. Ksiądz Edward Frankowski wobec opozycji antykomunistycznej w Stalowej Woli*
- 18.40-19.00
Dr hab. Konrad Białecki (IPN Poznań, UAM), *„Przeciwdziałać i przecinać kontakty ks. Bogdana Trandy z elementami opozycyjnymi”. Działania aparatu władzy przeciwko redaktorowi naczelnemu czasopisma „Jednota”*
- 19.00-19.40 dyskusja

19.40

- Zamknięcie konferencji

Ewentualne pytania prosimy kierować do organizatora konferencji

dr Rafał Łatka

rafal.latka@ipn.gov.pl

tel. 22 581-85-31

Pliki do pobrania

[Program konferencji „Księża dla władzy groźni. Duchowni współpracujący z opozycją \(1976–1989\) \(pdf, 40.27 KB\)](#)

[Plakat z programem konferencji \(pdf, 10.85 MB\)](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Centrala

Powiązane wiadomości

Ogólnopolska konferencja naukowa „Księża dla władzy groźni. Duchowni współpracujący z opozycją (1976–1989)”, cz. II – Warszawa, 16–17 kwietnia 2019